PROVINCIAL LIBRARY MANITOBA

ФАРМЕРСЬКА СТОРІНКА

ЖИВИЙ ПРИМІР ДЛЯ ФАРМЕРІВ.

Треба, чи не треба фармерам орґанізуватися та лучитися з робітниками — маємо аж надто живий примір, який виразно стоїть перед кожною людиною, в якої в голові не січка, але мізок.

Саме тепер виїхав в орґанізаційну обїздку в західну Канаду відомий робітничий посол до домініяльного парляменту Дж. С. Вудсворт. На початку жовтня говорив він в Ріджайні і з цифрами в руках доказував, хто і як контролює багацтво Канади.

Десять літ тому назад в Канаді було 35 зачартерованих банків. Лише 10 літ тому назад. Тепер є вже лише 14 банків і чотири з них контролюють 70 процент бизнесового, чи індустріяльного життя Канади.

Чому і як протягом 10 літ банки зменшилися більш чим на половину? Не подумайте, що вони побанкротували, як от "Гом Бенк". Ні, вони не збанкротували, але злучилися по два й три до купи, злилися в один банк. Зробили це вони тому, щоб не конкурувати один з другим, не ставати один другому на дорозі, а злучившись, визискувати фармера й робітника спільно. Де вчера було два—три банки, тепер там один.

Якщо тепер Канада має ще 14 банків, то не думайте, що на тім вже стало. Ні, великі банки будуть всіма силами старатися пожерти малих, або менші, щоб опертися великим, будуть зливатися до купи.

Ось телеґрама з Торонто з 1. жовтня доносить, що ради директорів двох банків: "Стендерд Бенк оф Кенада" і "Стерлінґ Бенк оф Кенада" дістали від федерального міністра Канади благословення на злуку тих двох банків в один "Стендерд-Стерлінґ Бенк оф Кенада".

Перший з цих банків мав 163 філії в ріжніх містах Канади, з яких 22 було в Алберті, 16 в Саскечевані і 6 в Манітобі, а другий мав 77 філій. А тепер один цей банк буде мати 240 філій, Це значить — буде густіща сітка, через яку не втіче і наймеша рибка.

Затямте собі т. фармері, що кожний банк має своїх директорів. І от 14 банкових директорів, є одночасно директорами індустріяльних орґанізацій. Значить, вони верховодять і фінансами і індустрією: фабриками, залізницями, елевейторами, копальнями, лісами, торговлею і т. ин. А тим самим вони верховодять і урядами, всіми державними виховавчими інституціями, верховодять цілим життям краю, бо в їх руках гроші.

І вони ще далі лучаться спільно, щоб ще сильніше зцентралізувати свої сили і прибрати до одних рук всі багацтва і середники визиску працюючих, а тоді ще більше висмоктувати піт і кров з фармера і робітника. І самі федеральні міністри дають їм на це своє благословення.

А хай-би так фармерські орґанізації, ну хочби Фармерська Юнія Канади звернулася до пана міністра і сказала: "благослови, міністре, нашу злуку з комуністами". Щоб то за крику та зойку було?! Бо де-ж хто видів, щоб фармері лучилися з робітниками та ще й з найсвідомішим їх елементом. Пани кажуть фармерові, що він повинен мати союз тільки з богом і жінкою, а більше з ніким.

А самі пани лучаться один з другим, централізують свої сили і цю їх злуку благословлять міністри і архиреї, а ти фармере і робітнику молись богу, будь покірний, неорґанізований, ретельно плати свої довги, а за те все будеш на тамтім світі їсти марципани.

Беріть це, товариші фармері і робітники, собі на розум.

Волинець.

КОНФЕРЕНЦІЯ ЗЛУЧЕНИХ ФАРМЕРІВ МАНІТОБИ.

Річна конференція Злучених Фармерів Манітоби відбудеться в Брендоні 6, 7 і 8 січня.

Ця фармерська орґанізація (Юнайтед Фармерс оф Манітоба) є найреакційнішою фармерською орґанізацією в Канаді. У ній верховодять міські політикери, викидки з консервативної і ліберальної партій, що звуть себе "проґресістами".

ЩЕ КІЛЬКА СЛІВ ПРО ТЕ САМЕ.

Все про те саме, про старе і вічно нове.

В минулій "Фармерській сторінці" ми подавали про життя фармерів в полудневій Алберті, як його описував фармер Ґлембек у "Воркерові". Подавали, та недокінчили.

Ґлембек пише не тільки про стан тих фармерів, яким посуха висушила збіжжя, але й про тих, з яких банки та компанії виссали останні соки.

Посуха — це дуже страшне нещастя, але банки, морґечові компанії, ріжні гандлярі, дрібні паразити — це страшніше лихо за посуху. Посуха буває раз на кілька років і то в певних частинах провінцій, а ці паразити є що року і всюди. Нікуди від них не сховаєшся, ні втічеш.

Ґлембек оповідає, що один фармер, його сусід, має пять кводрів землі і минулого року йому вродило 8,000 бушлів пшениці першого ґрейду. Кредитори, побачивши врожай, так його натиснули, що він всю пшеницю віддав банкові, який мав морґеч на його фарму, хату, машинерію й худобу.

Банк зі всіх 8,000 бушлів звернув фармерові на росходи 600 бушлів, тобто, заплатив йому за тих 600 бушлів по 85 центів за бушель (по ціні ґвіт пулу). Коли банк заплатив робітникам на жнивах і инші дрібні росходи, та почав виплачувати дрібним кредиторам, то на силу вистарчило заплатити по 10 ц. на долара, тобто майже лише процент. А $18,000 довгу як було, так і лишилося. І це тоді, коли найкраще вродило, що трапляється раз на кілька, або й на кільнайцять літ.

Отже це показує, що годі фармерові надіятися, що він вилізе з довгів. Не маючи ніякого виходу, фармері тільки те й роблять, що стало їздять до міста та поновлюють свої морґечі, додаючи до довгів проценти, та оплачуючи ще в додатку звязані з тим кошти, тобто ще глибше залазять в довги.

А буржуазна преса співає нам солодкими голосами про кращі часи, які з кожним днем наближаються. Та й є ще такі фармері, які дурять себе надією, що може ще їм так вродить, що вони зразу вилізуть з довгів, або може станеться якесь чудо.

А те чудо станеться тільки тоді, коли фармері великою орґанізованою масою виступлять до боротьби разом з робітниками і виборуть собі право на овочі своєї праці.

ПО ФІЛІЯХ І ВІДДІЛАХ Т.У.Р.-Ф.Д. САСКЕЧЕВАНУ.

Бінфейт — майнерсько-фармерська околиця. Одинокою робітничою орґанізацією є філія Т. У.Р.-Ф.Д. Багато робітників працює тут в вуглевих копальнях, але майнерської юнії тут нема. Вуглеві барони ви зискують тут робітника гірше, чим в инших копальнях, а це тому, що не мають ніякого опору зі сторони робітників. Цікаво, що юнії бояться тут і самі робітники, які попеклися на спробі орґанізування Одної Великої Юнії. Поява новоприбувшої людини до цієї місцевости зараз звертає на себе увагу слугів власників копалень і вони зараз же випитують: хто це, орґанізатор? І коли довідаються, то не допустять на компанійну землю. Добре стережуть свого святого права визиску.

Українських робітників є тут поважне число. Освітня і орґанізаційна робота в філії Т. У.Р.-Ф.Д. йде пиняво, але все таки поступає наперед, членство збільшується. Недавно тому засновано жіночий відділ. Є тут і противники, які в боротьбі з свідомими робітниками не перебирають в средствах. Треба, щоби Провінціональний Комітет Т. У.Р.-Ф.Д. звернув пильніщу увагу і допоміг товаришам цієї місцевости трівко повести краще працю. Фармерство довкола дуже відстале, але є й поміж ними одиниці, які щиро працюють, щоб освідомити фармерів і зорґанізувати.

Свифт Корент — невеличка місцевість, українського населення 30—35 родин. Філія Т. У.Р.-Ф.Д. молода ще і членство її зменшилося через виїзд товаришів до инших місцевостей, тому брак сил до праці. Довгу на домі є ще около $250.00 і на сплачення його витрачується найбільше праці.

Мус Джо — добре знана українським робітникам місцевість з активної орґанізаційно-освітньої діяльности філії Т. У. Р.-Ф.Д. Якось недавно засновалося тут патріотичне товариство при допомозі батьків міста. Ціль його була — спинити розвиток робітничого руху, але мети воно не осягнуло, бо кинулося в самогонництво. Лишається побажати товаришам, щоб вони зовсім не звертали уваги на цю братію, а йшли собі своїм шляхом. Жіночий відділ С.Ж.-Р. також гарно тут розвивається.

Мелвил — столиця польських попів — для охорони від грiхів польського фармерства, яке тут є в більшости. Один з таких попів є власником половини міста. Отже й населення тут є під контролею і впливом цих єгомосців. Недавно зорґанізованому тут відділові Т. У. Р.-Ф.Д. тяжко провадити свою орґанізаційно-освітню працю. Одночасно відчувається брак практики у веденню такої роботи, хоч товариші дуже щиро стараються. А найголовніше — товариші самі не вірять в свої сили. Воно й не диво, бо завжди на початках тяжко працювати. Але коли є охота і завзяття, то досвіду з часом наберуться.

Про *Саскатун* не хочу тут говорити, бо саскатунські товариші самі про себе часто говорять на сторінках "У.Р.В."

Перд'ю — фармерська місцевість, є філія Т. У.Р.-Ф.Д. Товариші цеї місцевости перетягали свій будинок разів з чотири з місця на місце. Лише перетягнуть, дивляться, компанія вже забирає фарму. Тягнуть дальше, а там знову те саме. Це примусило товаришів розвязати це питання в той спосіб, що за допомогою тов. в Саскатуні, Провінціонального і Екзекутивного Комітетів набули ту землю (фарму), на якій стояв будинок. І треба сподіватися, що від тепер там робота піде краще, бо замісць витрачувати свою енерґію на перетягання будинку, вони зужиють її на придбання більше членства, на орґанізовання фармерів цілої околиці і жіночого відділу при своїй філії.

Дається помічати між місцевими фармерами кооперативний рух, що є запорукою успішного розвитку орґанізації фармерів цеї місцевости.

Дана — також фармерська місцевість і є філія Т.У.Р.-Ф.Д., хоч членством не велика. На власнім будинку тяжить ще довг, який забирає багато енерґії в членів. Освітня праця повільно поступає вперед, але все-ж таки поступає. Брак досвіду. Треба, щоб Провінціональний Комітет і члени згаданої філії налагодили між собою тісніщий звязок, а це вийде на користь як орґанізації, так місцевій філії. Також добре було-б, щоб члени філії в Дана зорґанізували жіночий відділ, для якого там є поле.

В Кемсек також є відділ Т. У.Р.-Ф.Д., але майже ніякої звязи з Провінціональним Комітетом не має. Це дуже не тактично і для самого відділу гірше, якщо він бажає працювати і розвиватися. Треба, щоби члени цего відділу негайно подбали про навязання переписки з Провінціональним Комітетом.

Ріджайна — також знана і про неї тут говорити буде зайвим, хіба скажу, що з причини виїзду робітників до инших місцевостей в пошукуванню праці, членство філії зменшилося, але робота провадиться активно.

Тепер скажу, що філіям і жіночим відділам в Саскатуні і Мус Джо час вже подбати про зорґанізування в себе відділів Робітничого Запомогового Товариства. Чому товариші отягалися з цією справою так довго? Довг на будинках спиняв? Р.З.Т. не буде перешкодою для сплачування довгів, а навпаки, коли повести енерґійну кампанію і втягнути в Р.З.Т. тих робітників, які навіть не є ще членами філій, то з часом і вони поможуть сплачувати довг. Тому я закликаю товаришів згаданих місцевостей занятися орґанізуванням відділів Р.З.Т.

Ще кілька слів про *Прудгом* і *Вакав*. Хоч ці фармерські місцевости не звязані з Т.У.Р.-Ф.Д. однак запросили до себе його орґанізатора, коли він був на обїздці. Скажу тільки, що чим скорше товариства цих місцевостей злучаться з Товариством Укр. Роб.-Фарм. Дім, тим краще для них, бо тоді вони зможуть повести разом більшу орґанізаційно-освітню працю чим самостійно. Я кличу товариство ім. І. Франка в тих місцевостях обговорити цю справу на своїх найблищих зборах.

Відділ Фармерської Юнії Канади, що тут істнує, складається з українських фармерів в Дана і Прудгом і гарно розвивається.

Що-ж до Провінціонального Комітету, то він бодай в части старається виконати наложений на него другим провінціональним з'їздом обовязок. Але члени тих всіх орґанізацій, які устами своїх делеґатів наклали цей обовязок на Провінціональний Комітет, повинні допомогти Провкомові виконати цю роботу бодай присиланням наложених з'їздом членських вкладок, з яких має складатися орґанізаційний фонд. Бо занедбання цеї справи загнало Провінціональний Комітет на 225 доларів в довг, а в касі на него є заледво $60.00 готівки. Тимчасом філії і відділи домагаються, щоб на осінь було вислано орґанізатора. Отже поставте, товариші, собі питання: за що його вислати? І відповіжте на него висланням занедбаного вами орґанізаційного фонду, а тоді напевно будете мати орґанізатора. І не відкладайте цего на завтра, а таки виконайте зараз. А Провінціональний Комітет виконає тоді покладений вами на него обовязок.

З товариським привітом,

П. Николяк.

Ріджайна, Саск.

РІЖНІ ВІСТИ.

ЗБІР УРОЖАЮ В АЛБЕРТІ.

Голова збіжевої комісіонерської ради Л. Бойд сказав, що провінція Алберта буде мати цего року 65,000,000 бушлів збіжжя.

Далі він висловив думку, що підвишка цін на пшеницю не є штучною, але пояснюється тим, що цего року значно менше вродило пшениці в цілому світі, чим минулого.

Погода останніми днями перешкодила молоченню, зменшила наплив збіжжя до елевейторів, а навіть понизила якість збіжжя, сказав Бойд.

СТРАШНА ХОРОБА ХУДОБИ.

В багатьох стейтах в Злучених Державах шаліє між худобою страшна заразлива хороба ніг і рота. Найгірше шаліє воно в Тексасі. Уряд підпринив драстичні кроки, щоб спинити поширювання цеї хороби. Худобу на ренчах, між якою поширена ця заразлива хороба, зганяють цілими табунами до вчасно викопаних ровів і там розстрілюють тисячами з кулеметів.

Дня 3. жовтня на трох пасовисках в стейті Тексас так розстріляли 1,900 штук, або одну четверту, чистокровної породи Брагмас, вартости 175 тисяч доларів.

Чи ви ворог своїм приятелям?

Коли ні, то чому не постараєтеся, аби всі ваші приятелі читали "Укр. Роб. Вісти"? Ви зробите їм приятельську прислугу, як зробите їх передплатчиками "У.Р.В."

М. Синьоверголець.

Голодного року.

(Спомини.)

(Продовження.)

Привезли лікаря з найблищої місцевости і він сказав, що "вбитий". Боси випитували, чи не має він деяких кревних, але ніхто не знав. Відсилати не було куди, бо ніхто не знав, куди саме відсилати, а до якого будь міста було далеко.

І затягнули трупа до порожного ваґона, положили на тайзи й він так лежав до другого дня. На другий день збили з старих дощок домовину, викопали в рові яму й принесли його хоронити. Бос позволив пів години на похорон. Машинерія стала.

Всі поскидали шапки, багатьох із наших повклякали довкола ями й молилися. Хтось попросив Кирила, щоб він виголосив коротеньку промову й він згодився.

Став коло домовини і почав говорити:

— "Молодий хлопець, квіт життя. Ніхто його не знав, що він за один, але всі ми знаємо, що не в роскошів полишив він рідну землю, але з горя. Покинув рідню і пішов шукати ліпшої долі і замісць ліпшої долі — найшов смерть. Родичі будуть виглядати від него листа і ніколи не діждуться. Будуть клясти його, бо подумають, що забув про них. Бо хто-ж донесе їм, що він згинув? Таке може статися з кожним з нас. Це не на панськім коло бараболь, а коло машини, заліза. Нам, тут в Канаді, конечно потрібна орґанізація, щоб гуртувала всіх Українців та опікувалася всіми нашими справами. Ми негодні винайти звідки він походив, а орґанізація винайшла-б його родичів і заопікувалась-би всім тим, що він полишив. А так що-ж? Лише його мертве тіло й широкі прері. А ми завтра забудемо, бо маємо свої власні клопоти. Говорити більше нема що. Знаємо, що вчера він був з нами, працював, а нині йде від нас на вічний відпочинок. Спи, дорогий наш краяне, хай тобі буде земля легка!"

Кирило закінчив свою промову з плачем. Всі сплакали, як не на зверх, то в душі, кинули по грудочці, засунули землею, а на маленькій могилці застромили маленький (збитий з двох гилячок) хрестик.

Та чи він лише перший? Вздовж Ґрендтронкською дорогою часто можна було подибати сотки таких хрестиків. Це виглядало страшним лише для новоприбувших, а для старих "Канадіянів" це був собі звичайний випадок. Вчера вбило, а нині приняли вже свіжого. Самі просяться.

***

Ми добилися до кінця. Злучилися з другим "ґенґом", що робив проти нас і робота закінчена на це літо.

Осінь була холодна, а зима за плечима. Почали розлазитись хто де міг. Дехто на фарми до своїх кревних, щоб дешево перезимувати, дехто до Вінніпеґу, до Портаж ла Прері, кожний мав свій плян. Я заробив чистих грошей сто долярів. Заховав добре й пляную собі де-б залізти в яку діру та щасливо перезимувати, а на весні вже, — якось воно буде.

Кирило взяв собі "пес" в Вінніпеґ, бо казав, що хоче на зиму йти до школи. Іван, що заробив, то повіддавав і має лише одну пятку. Його й чорт не годен зрозуміти. Він й гонивітер, піяк, в дівчат грошей мантить, а тут й добрий, справедливий і ретельний.

— А ти куди? — спитав мене Іван — Ти держися мене!

Та чи я знав, кого маю держатись? Каже держатись його, я й слухав. Він пішов до писаря, взяв для нас двох "песи" до маленького місточка Риверс. Спакували свої річи, попращалися з товаришами і ждали на потяг, що якраз мав від'їздити до Риверс. Жаль мені було Кирила, хоч Іван й більше зробив для мене, як Кирило. Та що-ж було робити? Ми собі не рідня. Голод і нужда злучили нас і ми були лише знайомі.

— Якось воно буде, — сказав мені Іван, коли ми вже опускали свій ваґон і мали відходити в то місце, де стає потяг. — Ми ще поженимося! Минула зима була багато гірша і я вкрутив.

Лише в оверголсах. Ані оверковтів, ані порядного убрання, словом, обдерті жебраки. А холод таки дошкулює. Та я, коли приїду до Риверс, то щось конче куплю, але Іван?

В него лише пятка, а до мая ще гай, гай. А тут і їсти буде треба. "Знайде якусь дівчину та буде мантити" — думав я собі. "А може яку й порядну молодицю"? Він до того майстер!

Надійшов потяг і ми сіли та виїхали до Риверс.

— — — — — — —

Було під вечер. Злізли на стації і почали шукати знайомих. Падав сніг, а холод таки добре дошкулював.

— Ти уважай на пакунки, а я скочу і винайду станцію, — сказав Іван дзеленькаючи зубами.

Я ждав. По стації переходили ріжні люде і споглядали на лавку, де я сидів.

— Чи немож тут станції дістати в наших людей? — спитав я одного нашого.

— А ти до кого приїхав?

— Я так... до роботи.

— А маєш роботу?

— Буду шукати.

— Тут роботів нема, — перебив якийсь другий чоловік.

— Їдь назад туди, відки приїхав! — додав він нелагідним голосом.

— Тут є мешканці, що мають родину, — сказав перший. — по другому, ти не годен робити, ти ще за малий до роботи!

Я вже відразу пізнав, що ті люде не раді новоприбувшим. Вони боялися, щоб роботи їм не забрати. Та чорт з ними, я ждав на Івана. Ми ще трохи поговорили, вони спитали мене з якого я "повяту", з якого села, чи давно вже в Канаді, де робив і так далі. Але прийшов Іван і перебив. Вони всі глянули на Івана немилосердно, але він не звертав на них найменшої уваги. Забрали свої пакунки і пішли.

— Ось в тій хаті будемо мешкати.

Хата було фронтом до залізниці. Маленька хата, подібна до голубника. Ми зайшли до середини, а бос запровадив нас на гору. На горі було дві маленьких кімнаті і в кожній по одному ліжкові.

— Оце широке ліжко і вас буде трох спати на нім, — сказав бос. — Три долари на місяць, а жінка буде варити, що собі принесете.

Іван покрутив плечима зробив губами якісь міни і сказав, що все "добре".

Ми мали трохи "лончу" ще з дороги, посідали на ліжко, з'їли, покурили і познайомилися з другими трома "бортівниками", що поприходили з роботи (від вугля). Ми поговорили дещо й пішли спати. Іван з "вуйком" в один бік, а я в ногах. "Вуйко" лише трохи обмився, шмаття чорне, чисто вуглям пересичене, пончохів не скинув, бо не було де висушити. Ляг і зараз таки заснув. Іван перекидався то на один, то на другий бік, а я таки не міг заснути. З пончох смерділо і я все висував голову на Іванів бік. Що дальше було не памятаю, бо був змучений і заснув. Коли рано збудились, то "вуйки" вже пішли до роботи. Вони робили від ваґона.

Іван встав рано, побіг до міста та приніс "соседжів" на снідання. Господиня зварила й закликала нас їсти. Десь в сусідній хаті чути було музику і співи.

— Раз прибий, ще так раз, раз дякови, раз попови, ще так раз, іще раз! Всі разом!

"Далі хлопці, синебой,
Гайда, хлопці, гайда, мой!...
А-ну хлопці гопака,
Чужа таки не така!...
Гуй, га, гу-гу-гу-у!!"...

—Що це таке? Хто то так ранком викрикує? — спитав я господині.

— То Буковинці. Весілля. Я також піду, але як мій прийде з роботи.

Ми поснідали й пішли до міста. Я купив собі "сут" за десять доларів, "мекін ковт", шапку, "овершуси" і рукавиці. Іван купив за три долари "мекін ковт" та за долар і сімдесять центів штани. Я "позичив" йому три долари, то він ще докупив "овершуси".

В місті ми здибалися з такими самими, як ми.

(Дальше буде.)

ВАЖНЕ! - ВАЖНЕ!

Повідомляється всі драматичні гуртки і товариства, що відділ Стов. Укр. Роб. Дім в Вінніпеґу має на продаж ограничену скількість примірників славної романтичної драми М. Старицького з життя карпатських гуцулів в 5-ох діях і 7-ох відслонах зі співами і танцями п. н.

"ЮРКО ДОВБУШ"

Ціна одного примірника **50 центів.**

Для товариств 5 примірників за $2.00. Для книгарень 25% опусту.

Проситься замовлення слати на слідуючу адресу:

Ukr. Labor Temple Branch Cor. Pritchard & McGregor, Winnipeg, Man.

KODAK SAFETY FILM